

УДК 342.511

doi.org/10.30970/jcl.1.2019.4

Бориславський Любомир

заслужений юрист України
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного права
Львівського національного університету ім. Івана Франка
Львів, Україна

ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ПІСЛЯ ВИБОРІВ 2019 РОКУ: НОВИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ?

THE INSTITUTION OF THE PRESIDENT OF UKRAINE AFTER THE 2019 ELECTIONS: A NEW STAGE OF DEVELOPMENT?

Liubomyr Boryslavskiy

associate Professor, Ph. D. (Law), Ivan Franko National University of Lviv,
member of the Constitutional Commission, Ukraine

Abstract | The institution of president, which has been operating in Ukraine since 1991 and has taken several stages of its development, receives another transformation after the 2019 elections. Unlike the previous stages of its development, which were primarily caused by the constitutional amendments of 2004, 2010, 2014, the current ones are mainly not related to them but to the results of the political system of Ukraine transformations. They were manifested in the increase of the powers of the President of Ukraine (in the conditions of the immutability of the parliamentary-presidential form of government), the real implementation of the instruments of influence on the parliament, significant participation of the head of state in forming the executive power, submission by the President to the Parliament a number of amendments to the Constitution of Ukraine. Despite the fact that no formally constitutional reform of the status of President of Ukraine has taken place, it is clear that such facts, in general, may be indicative of the development of the new stage in the institution of the President of Ukraine.

The article is devoted to the analysis of the change in the status of the President and the peculiarities of the development of the institution of the president in Ukraine after the 2019 presidential election.

The primary question that has been answered in this study is whether all the introduced changes constitute such a critical mass in their sum that we can speak about a new stage of development of the institution of the President of Ukraine. The negative answer to this question is prompted by the absence (as of today) of formal changes in the constitutional status of the President of Ukraine since no amendments have been made to the Constitution of Ukraine in this regard. However, we prefer to use not a formal approach but an essential one, which requires an analysis of the social relations that have been developed in practice. Despite the invariance of the constitutional model of separation of powers, the form of government, and other formal and legal matters, the president's actual status has changed significantly, and the institution of the President in Ukraine has acquired new, previously not inherent (under the conditions of the existing form of government) features.

Keywords: president, institution of president, presidential status, parliamentary-presidential republic.

Анотація | Інститут президента, який функціонує в Україні з 1991 року та пройшов кілька етапів у своєму розвитку, сьогодні, після виборів 2019 року, перебуває у стані чергової трансформації. Якщо попередні етапи розвитку інституту президента були передусім зумовлені конституційними змінами (2004, 2010, 2014 років), то сьогоднішні пов'язані не стільки з ними, скільки із результатами трансформацій політичної системи України. Проявилися вони у збільшенні повноважень Президента України (в умовах незмінності парламентсько-президентської форми правління), реальному використанні інструментів впливу на парламент, вагомій участі глави держави у формуванні виконавчої влади, поданні президентом низки законопроектів про внесення змін до Конституції України. Незважаючи на те, що формально конституційна реформа статусу Президента України не відбулася, вочевидь, такі факти у їхній сукупності можуть свідчити про новий етап у розвитку інституту Президента України.

Стаття присвячена аналізу зміни статусу Президента та особливостей розвитку інституту президента в Україні після виборів глави держави 2019 року.

Ключове питання, на яке шукатимемо відповідь у цьому дослідженні, – чи становлять усі впроваджені зміни таку критичну масу, щоб можна було говорити про новий етап розвитку інституту президента в Україні. До негативної відповіді на це питання підштовхує відсутність (станом на сьогодні) формальних змін у конституційному статусі Президента України, адже жодних змін до Конституції України з цього приводу не вносилось. Проте ми надаємо перевагу не формальному, а змістовному підходу, що вимагає аналізу тих суспільних відносин, які склалися на практиці. Незважаючи на незмінність конституційної моделі поділу влади, форми правління та інших формально-юридичних речей, фактичний статус президента суттєво змінився, а інститут президента в Україні отримав нові, раніше не прибуті йому (в умовах існуючої форми правління) риси.

Ключові слова: президент, інститут президента, статус президента, парламентсько-президентська республіка.

Інститут президента є відносно новим для України (якщо порівнювати його з історією функціонування в низці західних демократій), адже запрацював повністю фактично після проголошення державного суверенітету України¹. Попри це, він вже має певну історію та пройшов у своєму розвитку кілька етапів² – від статусу президента як глави виконавчої влади³ до тієї моделі, що існує сьогодні. Існуюча нині концепція президентської влади була вперше зафіксована в Конституції України 1996 року. Відповідно до неї, Президент є главою держави і виступає від її імені (ч. 1 ст. 102)⁴. Ця концепція, як видається, була зумовлена об'єктивною необхідністю наділення Президента функцією забезпечення єдності державної влади, гарантування державного суверенітету, територіальної цілісності України, а також задекларованої першочергової функції держави – гарантування і захисту прав та свобод людини і громадянина.

Проте конституційний статус Президента як глави держави, як і існуюча парламентсько-президентська форма правління, зовсім не означають, що глава держави в Україні позбавлений повноважень і, тим більше, реального впливу на виконавчу владу⁵. Навпаки, такий вплив після президентських та парламентських виборів 2019 року тільки посилюється. Це зумовлює актуальність дослідження особливостей розвитку інституту президента на сучасному етапі з урахуванням останніх особливостей та впливу політико-правових чинників.

¹ Про заснування поста Президента Української РСР і внесення змін та доповнень до Конституції (Основного Закону) Української РСР: Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки від 05.07.1991 р. Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). 1991. № 33. ст. 445.

² Крусян А.Р. Президент України: особливості конституційно-правового статусу та тенденції його удосконалення /А.Р. Крусян. Юридичний вісник : щоквартальний журнал. 2011. № 2. С. 49-57.

³ Житник О.О. Деякі питання становлення інституту президента в Україні. Форум права. 2010. № 4. С. 369-375. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10goorvu.pdf>

⁴ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996р. № 30. ст. 141.

⁵ Данилюк Ю. Конституційно-правові аспекти інституту глави держави: вітчизняний та зарубіжний досвід. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2015. № 4. С. 21-26.

Звичайно, проблема інституту президента, статусу президента не є новою для конституційного права України. Навпаки, вона належить до однієї із найбільш досліджуваних в науці. Такі вчені, як Барабаш Ю.Г., Георгіца А.З., Петришин О.В., Орзіх М.В., Серьогіна С.Г., Тодика Ю.М., Федоренко В.Л., Шаповал В.М. та багато інших присвячували свої наукові розробки цим питанням.

Ця ж стаття має на меті акцентувати увагу саме на змінах статусу Президента України та особливостях розвитку інституту президента в Україні після виборів глави держави 2019 року. Ключове питання, на яке шукатимемо відповідь у цьому дослідженні, полягає в тому, чи становлять усі впроваджені зміни таку критичну масу, щоб можна було говорити про новий етап розвитку інституту президента в Україні. До негативної відповіді на це питання підштовхує відсутність (станом на сьогодні) формальних змін у конституційному статусі Президента України, адже жодних змін до Конституції України з цього приводу не вносилось. Проте ми надаємо перевагу не формальному, а змістовному підходу, що вимагає аналізу тих суспільних відносин, що склалися на практиці.

Як відомо, конституційна концепція реалізується на практиці за посередництвом цілісного законодавчого та інституційного механізму. З іншого боку, ступінь реалізованості цієї концепції свідчить про ефективність такого механізму. Не є винятком і концепція президентської влади, яка реалізується через інститути президентських виборів, повноважень президента, його діяльності у рамках різних предметів відання тощо, зрештою – інституті припинення повноважень глави держави. Досвід функціонування інституту президента в Україні свідчить про існування досить серйозних проблем в усіх означених сферах: проблема президентських виборів особливо гостро стояла у 2004 р., проте притаманна практично кожному виборчому циклу; проблема виконання Президентом повноважень, прямо не передбачених Конституцією всупереч юридичним позиціям Конституційного Суду України^{6, 7, 8} притаманна практично усьому часу існування інституту президента в Україні; проблема дострокового припинення повноважень Президента з підстав, прямо не передбачених Конституцією України (за президентства В. Януковича, 2014 р.)⁹ тощо.

Остання виборча кампанія з виборів Президента України висвітлила низку нових проблем і у цій сфері та загострила вже існуючі, зокрема щодо умов реєстрації кандидатів, підтвердження місця проживання, внесення застави, ведення передвиборчої агітації, проведення публічних дебатів на стадіоні, участь в теледебатах, здачі аналізів, передвиборчі «особисті» бажання кандидатів і навіть ігнорування та недотримання вимог виборчого законодавства кандидатами тощо.

Загалом президентська виборча компанія 2019 р. вирізнялася своєю масштабністю, конфліктністю, масовістю (надзвичайно великою кількістю претендентів – майже 100 – та зареєстрованих і включених до виборчого бюлетеня кандидатів – 39 осіб), порівняно суттєвою пасивністю виборців. Зокрема, 3 березня 2019 р. до списку виборців було включено 30 047 302 тис. виборців, з

⁶ У справі за конституційним поданням Президента України про офіційне тлумачення положень частин другої, третьої статті 17, частини другої статті 27 Закону України "Про статус народного депутата України" (справа про гарантії діяльності народного депутата України): Рішення Конституційного Суду України №7-рп/2003 від 10 квітня 2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-03>

⁷ У справі за конституційними поданнями 53 і 47 народних депутатів України про офіційне тлумачення положення частини третьої статті 103 Конституції України (справа щодо строків перебування на посту Президента України): Рішення Конституційного Суду України № 22-рп/2003 від 25 грудня 2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v022p710-03>

⁸ У справі за конституційним поданням 56 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень підпункту "а" пункту 2 статті 5, статті 8, абзаців першого, другого пункту 2 статті 23 Закону України "Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю", указів Президента України "Про Координаційний комітет по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю" та «Про підвищення ефективності діяльності Координаційного комітету по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю» (справа про Координаційний комітет): Рішення Конституційного Суду України № 9-рп/2004 від 7.04.2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-04>

⁹ Про самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень та призначення позачергових виборів Президента України: Постанова Верховної Ради України від 22.02.2014 р. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014. № 11. ст.158.

яких у голосуванні взяли участь 18 893 864 тис. Відповідно, у повторному голосуванні – 30 105 004 тис., а взяло участь 18 491 837 тис. виборців. Цікаво, що понад 11 млн виборців не брали участі у виборах Президента України, самоусунулися від виборчого процесу¹⁰. За новообраного Президента України проголосувало 13 541 528 осіб з числа 18 893 864 виборців, що становить 73,22 відсотка від внесених до списку виборців або більшість тих хто 48 457 тис.¹¹

Використання своєрідної передвиборної тактики в новому форматі «розсіювання і збирання» голосів прибічників забезпечило переконливу перемогу новообраному Президенту України, лідеру нової політсили «Слуга народу». Вагома електоральна підтримка, яка була продовжена і на парламентських виборах, що відбулися невдовзі, фактично легітимувала позицію “сильного” президента в змішаній республіці, створила передумови для концентрації влади главою держави, розширення його фактичних повноважень, які уже далеко виходять за межі формату парламентсько-президентської республіки.

Зауважимо, що в період передвиборчої агітації практично всі претенденти і кандидати на пост Глави Української держави різними способами намагалися заявити про себе, як саме про «сильного президента». Ймовірно, це пов'язано із концепцією “президент України – глава держави, верховний головнокомандувач та гарант державного суверенітету, територіальної цілісності, додержання прав і свобод людини і громадянина”. Адже усі ці позиції передбачають наявність сильних лідерських якостей, хоча вони не зовсім адекватно підкріплені конституційними нормами.

Так, Конституція України закріплює низку повноважень Президента у сфері керівництва національною безпекою та обороною: забезпечує державну незалежність, національну безпеку і правонаступництво держави (п. 1 ст. 105); вносить до Верховної Ради України подання про призначення Міністра оборони України (п. 10 ст. 105); є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України; призначає на посади та звільняє з посад вище командування Збройних Сил України, інших військових формувань; здійснює керівництво у сферах національної безпеки та оборони держави (п. 17 ст. 105); очолює Раду національної безпеки і оборони України (п. 18 ст. 105); вносить до Верховної Ради України подання про оголошення стану війни та у разі збройної агресії проти України приймає рішення про використання Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань (п. 19 ст. 105); приймає відповідно до закону рішення про загальну або часткову мобілізацію та введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях у разі загрози нападу, небезпеки державній незалежності України (п. 20 ст. 105); присвоює вищі військові звання, вищі дипломатичні ранги та інші вищі спеціальні звання і класні чини (п. 24 ст. 105). Вагомими є і повноваження щодо керівництва зовнішньополітичною сферою, у якій Президент представляє державу в міжнародних відносинах, здійснює керівництво зовнішньополітичною діяльністю держави, веде переговори та укладає міжнародні договори України (п.3 ст. 105); приймає рішення про визнання іноземних держав (п. 4 ст. 105); призначає та звільняє глав дипломатичних представництв України в інших державах і при міжнародних організаціях; приймає вірчі і відкличні грамоти дипломатичних представників іноземних держав (п. 5 ст. 105).

Поряд із ними, повноваження у сфері взаємодії із законодавчою владою та щодо формування і впливу на виконавчу владу, які передбачені Конституцією України, виглядають досить скромно. Так, у сфері виконавчої влади, відповідно до Конституції України, Президент лише: вносить за пропозицією коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України, сформованої відповідно до статті 83 Конституції України, подання про призначення Верховною Радою України Прем'єр-міністра України в строк не пізніше ніж на п'ятнадцятий день після одержання такої пропозиції (п. 9 ст. 105); вносить до Верховної Ради України подання про призначення Міністра оборони України, Міністра закордонних справ України (п. 10 ст. 105); зупиняє дію актів Кабінету Міністрів України з мотивів невідповідності цій Конституції з одночасним зверненням до

¹⁰ Вибори Президента України 2019. Відомості на початок голосування. Центральна виборча комісія. URL: <https://cvk.gov.ua/pls/vp2019/wp095pt001f01=719pt049f01=0.html>

¹¹ Вибори Президента України 2019. Результати голосування. Центральна виборча комісія. URL: <https://cvk.gov.ua/pls/vp2019/wp300pt001f01=719.html>

Конституційного Суду України щодо їх конституційності (п. 15 ст. 105); скасовує акти Ради міністрів Автономної Республіки Крим (п. 16 ст. 105).

Це ж стосується повноважень у сфері взаємодії із законодавчою владою: підписує закони, прийняті Верховною Радою України (п. 29 ст. 105); має право вето щодо прийнятих Верховною Радою України законів (крім законів про внесення змін до Конституції України) з наступним поверненням їх на повторний розгляд Верховної Ради України (п. 30 ст. 105); припиняє повноваження Верховної Ради України у випадках, передбачених Конституцією (п. 8 ст. 105), та призначає позачергові вибори до Верховної Ради України у строки, встановлені цією Конституцією (п. 7 ст. 105).

Незважаючи на це, фактичний статус Президента України після виборів 2019 року почав стрімко мінятися якраз в бік посилення його позицій у сферах функціонування законодавчої та виконавчої влади. Більше того, обрана чинним Президентом модель внутрішньої та зовнішньої політики характеризується більшим акцентом уваги на внутрідержавних питаннях, а не на проблемах зовнішньополітичних відносин, що було традиційно притаманно інституту президента раніше. Така позиція була заявлена практично одночасно із вступом на посаду новообраного Президента, а перші кроки, спрямовані на посилення впливу на законодавчу і виконавчу владу, – вже під час інавгурації новообраного глави держави.

Як відомо, 30 квітня 2019 р. Центральна виборча комісія офіційно оголосила результати чергових виборів Президента України. Отримавши юридичну фіксацію перемоги на виборах, новообраний Глава Української держави та його команда закономірно розпочали активний процес розробки заходів із вступу на пост Президента України. Проте суперечки і протистояння між колишніми опонентами та їхніми політичними силами продовжились і після завершення виборчого процесу, уже на етапі вступу на пост Президента України. Під час цього перехідно-інавгураційного періоду виникли побоювання щодо спеціального затягування процесу вступу на пост новообраного Президента з метою перешкоджання йому в можливій реалізації права дострокового припинення повноважень Верховної Ради України VIII скликання.

Практично кожне із обговорюваних протягом цього періоду питань супроводжувалося гострою критикою, конфліктами, взаємними звинуваченнями і т. п. (дата проведення інавгурації, місце її проведення – зал засідань Верховної Ради України чи Олімпійський стадіон, назва і місце розташування офіційної резиденції Глави Української держави, статус президентської Адміністрації тощо). Поглибився конфлікт не тільки між Президентом та парламентом VIII скликання (останній звинувачувався у пасивності, нездатності ефективно виконувати свої функції), але й між Главою держави та урядом, який звинувачувався у зволіканні із вирішенням нагальних питань. Аналіз усіх цих подій має важливе значення, адже саме вони склали передумови тих змін у статусі президента, які відбулися в рамках незмінної Конституції та в результаті сукупності політико-правових обставин.

Для забезпечення демократичного характеру заміщення поста Президента України велике значення має регулювання строків кожного етапу складного процесу передачі і прийняття президентської влади. Варто зауважити, що ч. 1 ст. 104 Конституції досить конкретно визначає час початку і завершення повноважень Президента України (початок – складення присяги, а закінчення – момент складення присяги новообраним Президентом України). Конституцією встановлено й тривалість перехідно-інавгураційного періоду – не більше 30 днів, – який пов'язаний з днем офіційного оголошення результатів виборів і моментом складення присяги народові на урочистому засіданні Верховної Ради України. Таке досить детальне конституційне регулювання мало би убезпечити від виникнення конфліктних ситуацій, яких, на жаль, unikнути не вдалося.

Діюча Конституція України детально не регулює процесу інавгурації, обмежуючись лише загальними формулюваннями щодо строку вступу на посаду, виду засідання парламенту, особи, яка приводить до присяги, та її тексту. Правда, Регламент Верховної Ради України, встановлюючи порядок проведення урочистого засідання Верховної Ради України з приводу складання присяги Українському народові новообраним Президентом України, деталізує правові підстави, місце, дату і час та порядок складення присяги. Регламент допускає можливість зміни місця складення

присяги, зміни дати і часу складання присяги, але застерігає, що в день проведення урочистого засідання Верховна Рада України не розглядає інших питань¹².

Сама по собі церемонія інавгурації є заходом державного значення, який фіксує офіційний вступ законно обраного народом в процесі голосування Президента України. Церемонія, головним чином, полягає в складенні новообраним Президентом України присяги в урочистій обстановці. Конституція України передбачає дві основні умови складання присяги новообраним Президентом України: урочисте засідання і обов'язкова участь певних осіб. За Конституцією на церемонії присяги обов'язково повинні бути присутні Голова (заступник голови) Верховної Ради України, запрошені Голови Центральної виборчої комісії, Голова Конституційного Суду України та інші особи, списки яких Голова Верховної Ради України узгоджує з новообраним Президентом України та Головою Конституційного Суду України. В церемонії інавгурації можуть брати участь глави іноземних держав або інші високоповажні особи. Така участь символізує дружні відносини і визнання нового, законно обраного народом Президента України.

Присяга – це урочиста, офіційна обіцянка дотримуватись і виконувати визначені обов'язки. Текст присяги Президента України закріплений у Конституції України (ч. 3 ст. 104). Клятва на вірність Україні, зобов'язання усіма своїми справами боронити суверенітет і незалежність України, дбати про благо Вітчизни і добробут Українського народу, обстоювати права і свободи громадян, додержуватись Конституції України, виконувати свої обов'язки в інтересах усіх співвітчизників, підносити авторитет України у світі, як складові присяги, є свідченням того, що вона є відображенням не тільки правових, але й моральних зобов'язань перед Українським народом, прийнятих Президентом України в присутності народних депутатів України, Голови Конституційного Суду України та інших посадових осіб.

Значення присяги полягає ще і в тому, що вона в концентрованому вигляді виражає основні завдання присягаючої особи, вказує, перед ким вона несе основну відповідальність за їх виконання¹³. Таким «суб'єктом», перед яким відповідальний Президент України, є Український народ. Ю.Г. Барабаш, до речі, обґрунтував доцільність встановлення порушення Президентом України присяги як нової підстави імпічменту Президента¹⁴.

За змістом присяги можна судити також про головні цінності, які «довіритель» (народ-суверен) вважає основними для даного поста, і які в принципі окреслюють характер відповідного державного інституту. Неважко побачити, що президентська присяга націлює Президента на те, щоб найбільш ефективно (не тільки власне юридичними, але й політичними, економічними засобами) боронити суверенітет і незалежність України, дбати про благо Вітчизни і добробут Українського народу та основні конституційні цінності, додержуватись Конституції України і законів України¹⁵.

Вступивши на пост глави держави, Президент України традиційно проголошує звернення до Українського народу (інавгураційну промову). Переважно у своєму зверненні новообраний Президент України в загальних рисах формулює своє бачення вирішення завдань, які випливають з Конституції України та стоять перед українським суспільством і державою. Виступаючи 20 травня в парламенті з інавгураційною промовою, новообраний Президент України В. Зеленський, після загальної заяви: «Я робитиму все, щоб українці не плакали» та підтвердження курсу країни в Європу і НАТО, проголосив, що «розпускає Верховну Раду України 8-го скликання»¹⁶.

¹² Про Регламент Верховної Ради України: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2010. № 14-15, № 16-17. ст.133. глава 28.

¹³ Батанов О.В. Інавгурація президента як інститут конституційного права: аксіологічні та онтологічні засади. Часопис Київського університету права. 2011. № 4. С. 114-119.

¹⁴ Барабаш Ю.Г. Парламентський контроль в Україні: проблеми теорії та практики. – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.02 – конституційне право. Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків. 2004. С. 12.

¹⁵ Лежнева Т.М., Черноп'ятов С.В. Функції присяги в праві України. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції 2019. № 3. С. 12-15.

¹⁶ Інавгураційна промова Президента України Володимира Зеленського. URL: <https://president.gov.ua/news>

З огляду на модель «сильний президент», новообраний Президент України закликав урядовців взяти аркуш, ручку і звільнити свої місця «для тих, хто буде думати»; дав два місяці, «щоб щось зробити», зокрема прийняти закони про зняття депутатської недоторканності, про кримінальну відповідальність за незаконне збагачення, затвердити Виборчий Кодекс, відкриті виборчі списки тощо¹⁷. Тобто сам зміст інавгураційної промови засвідчив, що глава держави налаштований на активну участь у формуванні та контролі за здійсненням внутрідержавної політики.

Як перші кроки на посаді глави держави, так і подальша діяльність Президента України після виборів 2019 року продемонстрували суттєве посилення його ролі у системі поділу державної влади. Парламентсько-президентська форма правління та досить обмежені конституційні повноваження у сфері виконавчої влади зовсім не стали на заваді фактичному здійсненню влади та її накопиченню.

Незважаючи на незмінність конституційної моделі поділу влади, форми правління та інших формально-юридичних обставин, фактичний статус президента суттєво змінився, а інститут президента в Україні отримав нові, раніше не притаманні йому (в умовах існуючої форми правління) риси.

Подальший розвиток цього інституту залежатиме, передусім, від ефективності діяльності Конституційного Суду України, який має стати на заваді непропорційному розподілу влади, надмірному накопиченню повноважень та відповідальності Президентом України, а також невиправданним з точки зору функціонування системи конституційної демократії конституційним змінам.

Список використаних джерел

Бібліографія:

1. Барабаш Ю.Г. Парламентський контроль в Україні: проблеми теорії та практики. – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.02 – конституційне право. Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків. 2004. С. 12.
2. Батанов О.В. Інавгурація президента як інститут конституційного права: аксіологічні та онтологічні засади. Часопис Київського університету права. 2011. № 4. С. 114-119.
3. Данилюк Ю. Конституційно-правові аспекти інституту глави держави: вітчизняний та зарубіжний досвід. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2015. № 4. С. 21-26.
4. Житник О.О. Деякі питання становлення інституту президента в Україні. Форум права. 2010. № 4. С. 369-375. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10goopvu.pdf>
5. Крусян А.Р. Президент України: особливості конституційно-правового статусу та тенденції його удосконалення /А.Р. Крусян. Юридичний вісник : щоквартальний журнал. 2011. № 2. С. 49-57.
6. Лежнева Т.М., Черноп'ятов С.В. Функції присяги в праві України. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2019. № 3. С. 12-15.

Перелік юридичних документів:

1. Вибори Президента України 2019. Відомості на початок голосування. Центральна виборча комісія. URL: <https://www.cvk.gov.ua/pls/vp2019/wp095pt001f01=719pt049f01=0.html>
2. Вибори Президента України 2019. Результати голосування. Центральна виборча комісія. URL: <https://www.cvk.gov.ua/pls/vp2019/wp300pt001f01=719.html>
3. Інавгураційна промова Президента України Володимира Зеленського. URL: <https://www.president.gov.ua/news/inavguracijna-promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelensk-55489>
4. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996р. № 30. ст. 141.
5. Про заснування поста Президента Української РСР і внесення змін та доповнень до Конституції (Основного Закону) Української РСР: Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки від 05.07.1991 р. Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). 1991. № 33. ст. 445.
6. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2010. № 14-15, № 16-17. ст.133. глава 28.
7. Про самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень та призначення позачергових виборів Президента України: Постанова Верховної Ради України від 22.02.2014 р. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014. № 11. ст.158.

[/inavguracijna-promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelensk-55489](https://www.president.gov.ua/news/inavguracijna-promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelensk-55489)

¹⁷ Там само.

8. У справі за конституційним поданням Президента України про офіційне тлумачення положень частин другої, третьої статті 17, частини другої статті 27 Закону України "Про статус народного депутата України" (справа про гарантії діяльності народного депутата України): Рішення Конституційного Суду України №7-рп/2003 від 10 квітня 2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-03>
9. У справі за конституційними поданнями 53 і 47 народних депутатів України про офіційне тлумачення положення частини третьої статті 103 Конституції України (справа щодо строків перебування на посту Президента України): Рішення Конституційного Суду України № 22-рп/2003 від 25 грудня 2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v022p710-03>
10. У справі за конституційним поданням 56 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень підпункту "а" пункту 2 статті 5, статті 8, абзаців першого, другого пункту 2 статті 23 Закону України "Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю", указів Президента України "Про Координаційний комітет по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю" та «Про підвищення ефективності діяльності Координаційного комітету по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю» (справа про Координаційний комітет): Рішення Конституційного Суду України № 9-рп/2004 від 7.04.2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-04>

References

Bibliography:

1. Barabash Yu.G. Parlamentskij kontrol v Ukrayini: problemi teorii ta praktiki. – Rukopis. Disertaciya na zdobuttya naukovoogo stupenya kandidata yuridichnih nauk za specialnistyu 12.00.02 – konstitucijne pravo. Nacionalna yuridichna akademiya Ukrayini im. Yaroslava Mudrogo. Harkiv. 2004. S. 12.
2. Batanov O.V. Inavguraciya prezidenta yak institut konstitucijnogo prava: aksiologichni ta ontologichni zasadi. Chasopis Kiyivskogo universitetu prava. 2011. № 4. S. 114-119.
3. Danilyuk Yu. Konstitucijno-pravovi aspekti institutu glavi derzhavi: vitchiznyanij ta zarubizhnij dosvid. Naukovi zapiski Institutu zakonodavstva Verhovnoyi Radi Ukrayini. 2015. № 4. S. 21-26.
4. Krusyan A.R. Prezident Ukrayini: osoblivosti konstitucijno-pravovogo statusu ta tendenciyi jogo udoskonalennya /A.R. Krusyan. Yuridichnij visnik : shokvartalniy zhurnal. 2011. № 2. S. 49-57.
5. Lezhnyeva T.M., Chernop'yatov S.V. Funkciyi prisyagi v pravi Ukrayini. Aktualni problemi vitchiznyanoi yurisprudenciyi. 2019. № 3. С. 12-15.
6. Zhitnik O.O. Deyaki pitannya stanovlennya institutu prezidenta v Ukraini. Forum prava. 2010. № 4. S. 369–375. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10goopvu.pdf>

List of legal documents:

1. Inavhuratsiina promova Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho. URL: <https://www.president.gov.ua/news/inavguracijna-promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelensk-55489>
2. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1996r. № 30. st. 141.
3. Pro zasnuvannia posta Prezydenta Ukrainskoi RSR i vnesennia zmin ta dopovnen do Konstytutsii (Osnovnoho Zakonu) Ukrainskoi RSR: Zakon Ukrainskoi Radianskoi Sotsialistychnoi Respubliki vid 05.07.1991 r. Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR (VVR). 1991. № 33. st. 445.
4. Pro Rehlament Verkhovnoi Rady Ukrainy: Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). 2010. № 14-15, № 16-17. st.133. hlava 28.
5. Pro samousnennia Prezydenta Ukrainy vid vykonannia konstytutsiinykh povnovazhen ta pryznachennia pozacherhovnykh vyboriv Prezydenta Ukrainy: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 22.02.2014 r. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR). 2014. № 11. st.158.
6. U spravi za konstytutsiinym podanniam Prezydenta Ukrainy pro ofitsiine tлумachennia polozhen chastyn druhoi, tretioi statii 17, chastyny druhoi statii 27 Zakonu Ukrainy "Pro status narodnoho deputata Ukrainy" (справа про гарантії діяльності народного депутата України): Рішення Конституційного Суду України №7-рп/2003 від 10 квітня 2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-03>
7. U spravi za konstytutsiinym podanniam 53 i 47 narodnykh deputativ Ukrainy pro ofitsiine tлумachennia polozhennia chastyny tretioi statii 103 Konstytutsii Ukrainy (справа щодо строків перебування на посту Президента України): Рішення Конституційного Суду України № 22-рп/2003 від 25 грудня 2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v022p710-03>
8. U spravi za konstytutsiinym podanniam 56 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) polozhen pidpunktu "a" punktu 2 statii 5, statii 8, abzatsiv pershoho, drugoho punktu 2 statii 23 Zakonu Ukrainy "Pro orhanizatsiino-pravovi osnovy borotby z orhanizovanoiu zlochynnistiu", ukaziv Prezydenta Ukrainy "Pro Koordynatsiinyi komitet po borotbi z koruptsiieiu i orhanizovanoiu zlochynnistiu" ta «Pro pidvyshchennia efektyvnosti diialnosti Koordynatsiinoho komitetu po borotbi z koruptsiieiu i orhanizovanoiu zlochynnistiu» (справа про Координаційний комітет): Рішення Конституційного Суду України №9-рп/2004 від 7.04.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-04>
9. Vibori Prezidenta Ukrayini 2019. Vidomosti na pochatok golosuvannya. Centralna viborcha komisiya. URL: <https://www.cvk.gov.ua/pls/vp2019/wp095pt001f01=719pt049f01=0.html>
10. Vibori Prezidenta Ukrayini 2019. Rezultati golosuvannya. Centralna viborcha komisiya. URL: <https://www.cvk.gov.ua/pls/vp2019/wp300pt001f01=719.html>